

Barcelona, 28 de desembre de 1928

L'Esquella de la Torratxa

15 cts. - Atrassats 30

EL DUBTE

El meu marit m'enganya tant, que ja no sé si els meus fills són seus.

TEATRE COMIC

Totes les nits, gran èxit de

CARNET DE POCKER

BICICLETES ESPORTS
ACCESORIS

SANROMÀ

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

DEMANEU TARIFES DE PREUS

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties, gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sem pre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sifilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres vari-coses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acné*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen reg. nerant la sang, la renouen, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, florncos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundós, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatoreia* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sòkatarq, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen desentortiment, tractament i guariment de les dites malalties.

Teatre Català NOVEDADES

Avui, tarda.—A riure. Programa de Pitarra Rusiñol i Guimerà:

Cura de moro, Gente bien,

La Baldirona

Nit,

Un cap de trons

Aviat, **Emigrants**, de Llates.—Diumenge,
Un cap de trons.

Es despatxa en Comptaduria

Si voleu menjar be
aneu al restaurant

Grill - Room

Lloc predilecte dels gurmets
Escudillers, 8

Banquets ben servits al HOTEL ORIENT

Rambla del Mig, 20
BARCELONA

Blenorràgics:

No ho dubteu. El guariment de la vostra purgació està amb els

Cachets Neisserinos

Exit garantit. Tractament ràpid, discret i sense molèsties

Venda: Farmàcies i Centres d'específics

Preu de la caps: 5'50 pessetes

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Signes del temps

A hi tornem a ésser. Ja tenim els clàssics "pastorets" aquí. La clàssica cabreta, el tendre ase, el melangiós bou... Tota la faramalla lluminosa i bíblica torna aquí, entre nosaltres, per donar-los la satisfacció pagana i grega, de la bona taula i el bon repòs... Any de vida trista, aquest, com l'altre, l'altre, l'altre i l'altre... Per fi arriben aquests dies, i tots sentim la necessitat d'alegrar-nos-en.

Els pastorets i els pessebres són el signe d'aquests temps. Ai, las! quina vida portem! Tot és amorosívol, tot és tendret i alegret, tot fa farum de "Rosó... Rosó..." i de "Lledoner de bona ombreta"... Es "El triomf de l'aigua mineral" i de "La Paraula Cristiana"... Aquests dies es senten cofois tots els bons nois que tenim a quasi totes les publicacions catalanes i des d'on ens fan saber els amors simpatiquets i les carícies alades fetes amb el repòs i la calma dels exercitants bondadosos... Els pastorets! Els pastorets! Les figuretes de pessebre del nostre retaule sentimental: Mossén Rucabado, vestit de samarra amb un gaiato; Manuel de Montoliu és el clàssic rabadà ajupit com els àrabs quan seuen; Josep Maria Junoy — més fi i més intelligent que els altres, per tant, més perillós — sembla la Maria de Magdala que porti unes guerres de mel... Marià Manent ens fa l'efecte d'un pastoret posat prop de la caseta blanca... Anem passant revisteta... Fem-ho tot en diminutiu, perquè és més dolç, més tendret i alegret, més ambientat en la fàcil vida de la Catalunya de muntanyeta i caputxeta.

Es una hora propícia perquè el Pare Miquel d'Esplugues i tots els pares espirituals que té Catalunya — i jo ja crec que ja comencen a ésser massa pares per a una sola criatura — recaptin adeptes per als exèrcits piadosos.

Creieu que fa certa pena, cert dolor tot això; creieu que jo, que em creia que Barcelona encara podia respirar en liberal, veig que ja està lligada de peus i mans; creieu que no ens donem compte i hi haurà dia que totes aquestes consideracions que hem tingut de, per la causa col·lectiva, anar deixant fer als altres, ja no hi serem a temps... Pobres de nosaltres! Estem perduts... El terreny ja no és nostre.

Ara, Ignasi Iglésies no podria estrenar "Els Vells"; Santiago Rusiñol, "El místic"; Angel Guimerà, "Maria Rosa"; ara no podria importar-se Ibsen ni Hauptmann ni Gorki.

Ja no és Barcelona la Ciutat que importa les llums d'Europa. Tot ve pel camí de Roma. Tot.

L'altre dia, un brètol xiulà a Santiago Rusiñol perquè tingué la valentia d'escriure una obra jove. Bé, és veritat que tot el públic s'hi llançà al damunt. Signe del temps...

Ja ho han vist les esquerres catalanes, que no tancaren en un horitzó determinat la seva tasca. Ara, tothom mana en el pessebre, fora d'ells. Ara, fins volen controlar la cultura de Catalunya, amb una Societat de Difusió Cultural, a la qual hi ha que atacar d'arrel.

N'hem de parlar. Mentretant, passin bones festes i n'engin força, perquè l'espectacle que començarà no serà pas per fer una bona digestió. Paraula.

FRANCESC MADRID

OPISSO

Heu-vos ací un dels cognoms més coneguts, més populars. Dir Opisso, és com dir Barcelona. Què per què? Perquè son molts els que han après a veure Barcelona a través dels dibuixos d'Opisso. I molts els que, a través dels dibuixos d'Opisso, han après a estimar-la. Indubtablement, en aquest sentit, el nostre estimat dibuixant de "L'Esquella", és un ciutadà benemèrit. Més benemèrit que molts altres que tenen estàtua i que la gent no els coneix — o no els vol conèixer —, ni amb l'estàtua, i els condemna al més trist dels anònims.

Opisso, amb els seus dibuixos, ens ha descobert Barcelona. Molts que hi han viscut i hi han mort sense els dibuixos d'Opisso, que ha estat com una mena de Colom de Barcelona, no l'haurien conegut. Passaven per les places i carrers i passeigs de Barcelona, i no els veien. Era Opisso, qui amb els seus dibuixos, els feia veure, els descobria aquelles places, aquells carrers, aquells passeigs que ells no havien vist.

L'art personalíssim, la manera justa i personalíssima de veure les coses i els homes, que té Opisso, donen una alta valor de perennitat a la seva obra. Perquè no hi ha que parlar de frivolitat, de vanitat. Es hora ja d'arrecanar aquest: tòpics i donar al caricaturista i al dibuixant de costums, una categoria que avui, per segons qui, no tenen. Quan, temps a venir, hom vulgui conèixer la Barcelona d'avui, s'hauran de consultar els dibuixos barceloníssims d'Opisso, com avui per a conèixer — per exemple —, la França de la Revolució, consultem els gravats i dibuixos de Duplessis-Bertaux, Moreau el jove, Cochin, Boilly, Saint-Aubin, Gravelot, Watteau de Lille.

En els dibuixos d'Opisso, hi ha tota Barcelona: amb

les seves multituds, els seus artistes, els seus homes de lletres, els seus obrers, les seves modistetes, els seus costums, les seves festes: Nadal, Carnestoltes, Sant Joan, Sant Medí, els seus dols.

Opisso, amb els seus dibuixos, s'ha fet mereixedor del títol de fill il·lustre de la ciutat, de barceloní il·lustre.

Ara, Opisso exposa uns nous dibuixos a les galeries Maragall. En aquests dibuixos n'hi ha alguns de la seva estada a París. Doncs, bé: aquests dibuixos del dibuixant català, ens semblen tan parisencs com els de Willette, — que feia uns pierrots de la place Pigalle—, els de Fabiano, o els de Forain.

I és que el llapis d'Opisso és un llapis màgic, que troba la veritat en tot allò que dibuixa.

VIRAM

Acte simpàtic

Els nostres obrers, que constitueixen una massa intel·ligent i més intel·lectual que la dels senyorets de guitza i patacada, han ofert al Ponent de Cultura de la Diputació i Director de l'Escola del Treball, senyor Robert, un bust esplèndidament executat per l'escultor senyor Savall, com a prova d'agraïment per la tasca que, junt amb el President de la nostra Corporació provincial, esta portant a cap i que farà de la Universitat Industrial un model d'escoles.

No és la nostra missió donar detalls de la festa que amb tal motiu va celebrar-se—recordem, no obstant, el discurs llegit per un alumne qual prosa sentim no recordar, discurs ple de bondat i d'intel·ligència —, però sí que volem fer constar la simpatia que mereix un acte com aquest en que el poble tan calumniat sap demostrar una delicadesa de sentiments i un esperit cultivat reconeixent els mèrits dels que treballen per ell, i sacrificant-se fins econòmicament en minvar espontàniament el seu peculí per pagar amb els seus estalvis les despeses que la confecció del buste ha portat.

Actes com aquest parlen molt alt tant en bé dels homenatjats com del poble que els porta a cap.

AQUEST NUMERO

HA ESTAT VISAT

PER LA CENSURA

Contes del cel i de l'infern, de Vidal i Pallejà

Vidal i Pallejà, escriptor reusenc, té les condicions precises perquè l'obra d'un jove sigui amable: passió, fe, entusiasme.

Aquests tres contes que ara ens oferix, cal mirar-los amb estima per l'afany d'independència que hi ha, pel desig de personalitat i d'originalitat que traspuen, desig que es fa realitat moltes vegades en el transcurs del llibre. Vidal i Pallejà, que és un veritable temperament d'escriptor, té encerts de frase i de visió dignes d'elogis.

Té, també, alguna caiguda sensible. *Flor d'obaga i Kety*, són els contes que més ens plauen.

Altres llibres rebuts. — "El cabdill de l'ardidesa", de Francesc Rossetti.

ALPHA

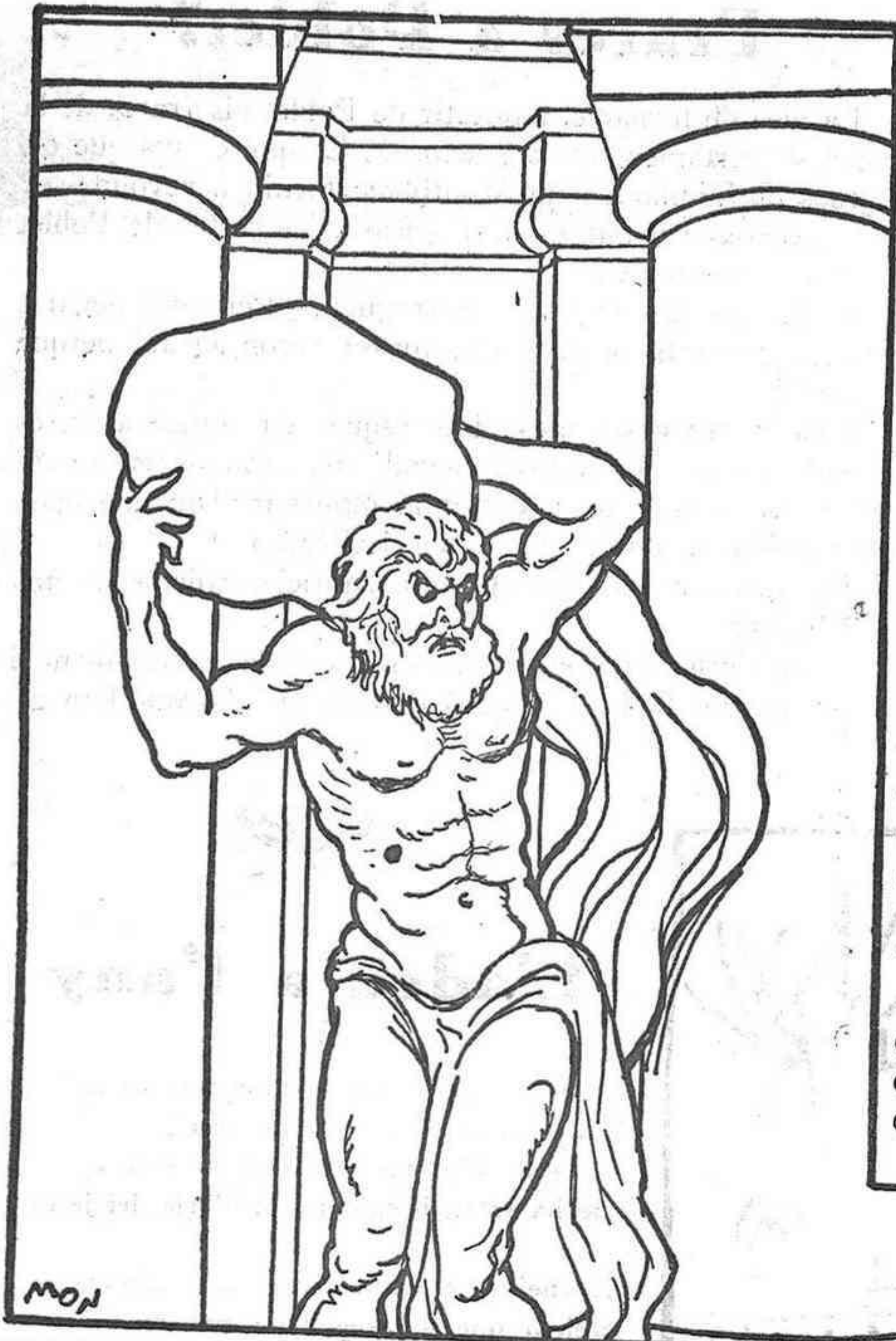
Llegint la premsa deportiva

A l'acablat senyor Sanfasons, tan conegut en el comerç barceloní, el cor li fa trip-trap des d'ahir cap allà a les quatre de la tarda. Es clar que això no l'ha pas privat del son la nit passada; però, tanmateix, el senyor Sanfasons es diu que és intolerable aquest estat enervant que el domina i commou estranyament, i no li deixa fer comptes ni escriure un borrall. Això, a ell, amo i senyor del tant-per-cent i de la regla d'interès compost!

Vostès no coneixen el senyor Sanfasons?... Això no està bé. El mèrit, cavallers, ha d'ésser sempre conegut i reconegut. Màxim quan se *cifra*, posem per cas, i aquest és el cas, en el noble anheli de la prosperitat pàtria i comuna. Ell el sent, aquest anheli. Què és creien vostès, que tots els homes de negoci sols pensaven en el *Debe* i en l'*Haber*, i en les ganàncies líquides i en apretar el ganyot als deutors que no paguen? Quina manca de pupilla! No, homes, no; no pas els que llegeixen els dos *Baúls*: el de l'Escofet i l'altre (no és veritat, companys del "Xut"?...), què, vaja, encara que no ho sembli, tenen molts punts de contacte. I farem un regal al qui ens demostrï que un i altre, en ferma col·laboració, no són el més gran vehicle de cultura per als vetes-i-fils a l'engròs de la nostra terra.

I ara, és clar, el senyor Sanfasons ha llegit, al Baúl, que fent bondat, i a "La Vanguardia", que practicant l'esport, aniríem a la regeneració de la raça, i així ho creu. Quin cor, quina intel·ligència!

Al senyor Sanfasons, per exemple, no l'espardenixen les carbasses de què cada anyada li fan present al seu fill. Per què? No és aquest, per ventura, mig ala del Retocats F. C.? Primer: la regeneració de la raça! Ara, que el se-

TANGOFOBIA

Si dura aquesta mania ni les estàtues podran viure tranquiles.

nyor Sanfasons és molt seriós. Per res perd la serietat. Ell, ja ha fet a tots per a regenerar-se. Per això no es rebaixa mai — ell, el seriosíssim senyor Sanfasons! — a parlar d'esport. Ni és soci de cap club, encara que, si hagués de fer-se'n, creu que tiraria per l'"Espanyol", sols perquè viu en Zamora. Ni ha vist mai un partit de futbol.

Vegin, no pot perdonar al senyor Rafeques que hagi perdut la dignitat fins l'extrem d'exhibir-se a Les Corts amb les incontinències d'un *crío*. Ell, en canvi, no!! Ell, a casa, a oir la ràdio, els diumenges! Això és seriós i va bé per la salut.

Però en aquest món, ai las! no tot són flors i violes, ni molt menys. Ni pels esportius, encara que ho siguin purament de pa sucat amb oli.

I el senyor Sanfasons, frissós — ja ho hem dit — com ell tot sol, avui, dilluns, totjust alçada la porta del despatx, fa al meritori:

—Vés! Cuita! Porta'm la "Hoja Oficial"!

El meritori, pobret! és un minyó migrat, anèmic, de cames com palillos i més groc que la cera. Ha tardat un quart en dur-li el periòdic privilegiat.

Però, sapristi! (el senyor Sanfasons, per renegar, fa senpre "sapristi"; és sempre més fi que un c.r.11). Quin xicot més ganso! I, vols-t'hi jugar quelcom que no sap encara qui ha guanyat? — No? Vés vés, calamitat. — Apa,

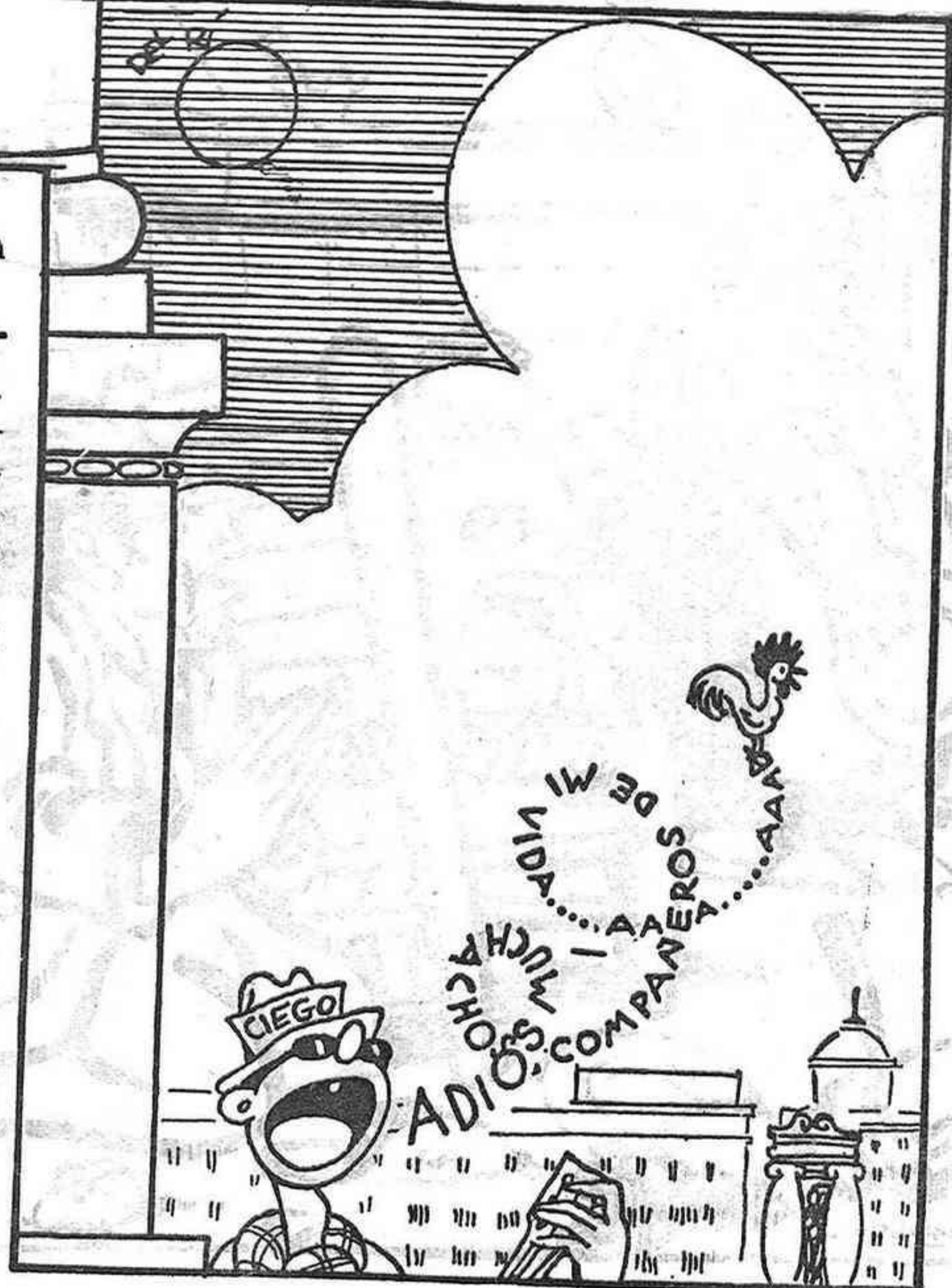
tothom a treballar! — afegeix de sopte, recobrant la seriositat.

—Veiam què hi diuen aquí... Hum! *Bueno*; Barcelona, 2; Osasuna (1), 2... "Con un tiempo espléndido y el campo algo mojado...", etc. Avall. Mas jugà a la defensa. Sami estava lesionat... Hum!... Hum!... Els equips juguen brut... Dos còrnors... Mans... Penalty... el primer goal... — Es distingiren els defenses, Carulla? Sami i Arocha... Molt bé! Un lesionat... Què més? Coaccions... Crits... Hola, hola!...

.....
A la tarda, el senyor Sanfasons llegeix el "Mundo". — "El tiempo amenaza lluvia, pero el terreno en buen estado..." — Eh? — Kick... hands... joc brut... Veiam, veiam... Carulla i els defenses desastrosos. Molt bé Bosch, Sagi i Sastre. — Però, no deien?... — L'àrbitre, molt bé.

.....
A la nit. El "Ciero". — "L'expectació era gran, però tots dos equips jugaren molt malament. Només dels nostres es distingí el porter"... — Sapristi! — "L'àrbitre, desastrós..."

.....
"La Noche". — L'àrbitre, imparcial, però ens afanà dos goals. Val a dir que perjudicà més els contraris. En quant als nostres jugadors, tots malament; però sobretot en Sastre i els mitjos...

.....
"La Nau". — Nosaltres hem jugat molt bé, però la mala sort no ens ha deixat guanyar. L'àrbitre s'havia ve-

nut als altres..." "...i el públic, per bé que escàs, ens coaccionà bàrbarament". "En Piera estigué formidable..."

L'endemà. "La Vanguardia". — "La expectación ante el partido era regular. El público asistió en bastante cantidad. El árbitro, discreto. Todos los jugadores, bien, sin excederse. El tiempo medianejo. El público, templado."

Ara, el senyor Sanfasons treu foc pels queixals i es proposa ventar clatellada, si mai pot, als Aguirre, Cabeza, Bal-lón, etc., etc. Diu que ells, trasbalsant-li el senderi, li feren perdre aquella setmana, un negociet de prop de cinquanta mil duros...

Pobre senyor Sanfasons!

Però, consoli's! Veu? Si fa o no fa, el mateix li passa al bo del senyor Rafeques!

J. AYMÀ I MAYOL.

(1) O el Racing de Gratalers, o el que els sembli.

LA PAU DOMESTICA

El marit: I de Nada' en diuen una festa?

Freres a Poblet?

La idea de tornar el monestir de Poblet als frares de la Cister, és certament molt graciosa. ¿Es que es vol que els pagesos de Vimbodí i de Montblanc tornin a revoltar-se? ¿Es que hom vol que cremin, encara, les restes de Poblet i que les esventin a tots els vents?

L'art serà tan sagrat com volgueu. ¿Però qui negarà, també, que certs records són massa reconsagrats perquè s'oblidin?

Una de les coses més pintoresques en aquest afer, és la manera com "Catalunya Social" ha estat defensant el retorn dels frares de la Cister al monestir. Diu que op-sar-s'hi és cosa d'un baix anticlericalisme.

De quan ençà es pot dir que l'anticlericalisme és una cosa baixa?

L'anticlericalisme vol ennoblir la vida precisament i evitar que un home es tingui d'agenollar davant d'un altre.

L'adeu a l'any

Et mors igual com se mor tota cosa.
Un desengany et farà de coixí.
T'has esfullat talment com una rosa
que ha estat, breument, la glòria del jardí.

En néixer et vam donar la confiança
creient que jogaries bons papers
i sols ens has fet viure d'esperança
i poca cosa més.

Ens creïem que trauries moltes mores
i ens curaries alguns mals
i ara te'n vas i encara totes les coses
resten iguals.

Ara, l'any Nou que arriba empeny la porta
i nosaltres l'hi obrim de bat a bat
i llencem el teu cos, carcassa morta,
i et diem "any passat".

L'any Nou, potser durà nova musica;
el teu mal so ens sap greu.
Ja pots marxar, car no ens dol gens ni mica
de dir-te "adéu!"

Has estat un mal any, un any bagarro
que el poquet que has tocat ho has trencat
Amb quin plaer et tirarem al carro
del Temps que va cap a l'Eternitat.

De sers inútils bé ens en resten massa.
D'anar fent de les teves, ja n'hi ha prou.
Ets un mal any! A foral Passa!
Veurem si ens servirà més bé l'any Nou.

Salvador Perarnau.

ROMEA

Santiago Rusiñol ha estrenat "Les dues filles", obra en un acte. Amb "Les dues filles" ha obtingut el patriarca de les nostres lletres un nou triomf. No un triomf de respecte i de cortesia, sinó veritable, autèntic, de públic.

Hem dit, en referir-nos a Rusiñol, "patriarca de les nostres lletres". La paraula patriarca implica vellesa, senectud. Doncs bé, en "Les dues filles" Rusiñol se'ns presenta amb tota l'audàcia i tota la valentia d'un jove. "Les dues filles" és obra de jove, que planteja un greu problema, que l'afronta amb dignitat.

"Les dues filles" és una obra més jove que moltes de molts joves que avui se les donen, ingènuament, de renovadors del nostre teatre. Cap d'aquests joves, llástimosament, no ha pogut sobrepujar en interès, en passió, en emoció, en dignitat, l'obra de Guimerà, d'Iglèsies, de Rusiñol. Als que tenen del teatre un concepte de passió i de dignitat, se'ls posa entrebancs i s'entorpeix el seu pas. Sols estrenen els joves que fan un teatre quietet, discret, en to menor. I la gent s'avorreix amb aquesta mena de teatre. I com que s'avorreix, no hi va.

Per això, en trobar-se davant una obra de la valentia i la força de "Les dues filles", es donà i aplaudí amb entusiasme.

Un espectador, no obstant, protestà. Un espectador que deu preferir a aquest teatre—que és el que es fa a tot arreu del món civilitzat—, el teatre blanc, inodor, sense suc ni bruc, a base de la pallassada i la poca-solta, que es ve representant a Catalunya d'uns quants anys ençà. El públic, que comença a reaccionar — ja era hora! —, es llençà contra l'espectador inoportú i el tregué en forma contundent del teatre.

La interpretació digna de tots els elogis, sobretot, les senyores Vila i Buxadós.

L'estrena de "Les dues filles" ha donat una nova nit de glòria a Santiago Rusiñol, mestre de joventut.

BARCELONA

Albert Insúa i Tomàs Borràs han escrit una comèdia que han titulat "Una mano suave". Aquesta comèdia té varies valors, varis mèrits: un d'ells és el del seu diàleg clar, pla, transparent, sense sotrac ni alts i baixos; altre el de que els autors han sabut evitar l'acudit imbècil i la grogleria; altre el de generositat i de bondat. I, per fi, el mèrit de que, sense crits ni violències, han fet una obra valenta i vibrant.

"Una mano suave" és una comèdia plena de suavitat: però sota aquesta suavitat corre una gran energia, una gran força. "Una mano suave" és tot el contrari d'una d'aquestes comèdies blanques a què tan aficionats són els autors madrilenys, residents a Madrid, quan no s'aficionen a lo astracan. Naturalment, entre els Honoris Maura, els Luca de Tena, els Fernandez del Villar, etc., etc., i Albert Insúa i Tomàs Borràs — escriptors l'obra literària dels quals ha tingut sempre un to d'elegància i de depuració—hi ha d'haver diferències.

L'obra d'Insúa i Borràs obtingué un gran èxit. Nosaltres el creiem merescudíssim.

La interpretació, com sempre, immillorable. Cal citar els

noms de Enric i Ricard de Rosas, Matilde Rivera, Maruja Gil Quesada, i el senyor Bellucci.

VICTORIA

"Martierra" s'ha hagut de retirar del cartell, perquè ja no portava gent al teatre.

Això de pagar cinquanta representacions adelantades, o més, no sempre dóna resultat. Els Guerreros també fallen.

APOLO

Segueix triomfant "La ventera de Ansó".
Que durí!

ESPAÑOL

Amichatis ha estrenat una nova obra "En Fanalets l'home de la barra".

Ha tingut èxit. En aquesta casa ens alegrem sempre dels èxits d'Amichatis.

Com que aquesta setmana, amb els torrons i el gall de Nadal hem tingut molta feina, en parlarem la setmana que ve.

NOVEDADES

S'ha estrenat "Un cap de trons", comèdia francesa — ens diuen que de Sardou — adaptada al català per En Moliné.

Quina afició a Sardou!

La comèdia no pretén més que fer riure i distreure el públic. Ho consegueix abastament.

La interpretació molt bé, digna d'elogi, sobre tot per part dels senyors Gimbernat, Aymerich i Galceran.

OLYMPIA

Segueix l'èxit, i segueixen els entradons.

COMIC

Idem de idem.

CICLISME

A Sans, no hi plogué el diumenge ni les curses es disputaren. Per fi la tradició de l'aigua potser tocarà el dos.

Mes com que de vegades es surt del foc per a caure a les brases, el diumenge va fer un fred capaç de constipar en Byrd, en Nobile o qualsevulla d'aquests habitants dels Icebergs.

Servidor de vostès, tot anant carregat de "sueters" i "pullovers", tremolava com vulgar fulla d'arbre.

Per aital motiu, sols anaren a la pista els "viciosos" que tant si fa fred com si fa calor, cap a Rolanda-Street falta gent.

Guanya en Ferrer; segon, queda en Gaillard; tercer en Bover i quart el gegant de Rues.

Jepet.

Arts i Artistes

GALERIES LAIETANES

Tres pintors i un escultor ens presenten les obres llurs en les sales de les Galeries. En primer terme, per deure de galant-home i per justícia hem de parlar de les pintures de Na Maria Pou, qui amb visió clara i paleta de colorits brillants sap interpretar ço que cospa amb sensibilitat tota femenina i coneixement de la tècnica de l'ofici.

El senyor Roqueta surt del pas molt discretament amb uns paisatges ben entonats, i el senyor Escuder, en altres que destaca son temperament donant una nota d'interpretació pròpia i personal.

En Vicens Navarro, amb estil propi i valent, ha fet un Sant Miquel de talla policromada i estofada, treient tots els recursos que aquest procediment dona en bones mans. La resta de les seves escultures són fetes amb cura i gust exquisit, tant en el modelat com en la interpretació de cada figura.

SALA PARES

Dos paisatgistes de l'escola Olotina es presenten junts a la Sala Parés, i cadascun d'ells amb característiques diferents i ben determinades. En Juli Soler és un pintor novell qui té la valentia de fer paisatges d'Olot, on tants mestres s'han inspirat, sense caure en la imitació servil dels artistes ja consagrats pel temps i per la crítica, sense fer extravagàncies de cap mena. Pintor conscient i artísticament honrat, pinta el que sent, i cal dir que ho encerta; els defectes com les qualitats llurs són propis, i tenim la ferma convicció que si segueix així, arribarà a dominar una tècnica personalíssima, essent un dels pocs que sap fer un art seu.

En canvi, En Josep Pujol és un pintor més madur que ha après ja el sistema de fer obres d'art amb recepta i que coneix tots els recursos per enlluernar el públic. Els seus quadros estan ben fets; però els manca una personalitat que els distingeixi dels que cultiven la pintura Olotina sens posar-hi una guspira d'inspiració pròpia.

EXPOSICIO RICARD OPISSO

Si no es tractés de l'Opisso, ens faria recança haver de parlar d'un tan bon company, per fer crítica de les obres llurs. Ell és, però, prou conegut del nostre públic, perquè no es prengui com adulació el que sols és reconeixement de les condicions que l'han portat a ésser el dibuixant popular a Catalunya.

L'Opisso és primer que tot, un artista, no un ninotaire; fa dibuixos on l'estilització arriba a simplificar la línia fins a l'extrem, i els tipus, d'un humorisme sa i senyor, que tothom coneix, són arrencats del natural i porten la saba del nostre poble. Els treballadors en jorn de festa, les modistetes de corbes atrevides i ulls immensos, i les tardorals que passegen per les Rambles els seus encisos un xic marcits, són tan veritablement interpretats, que si no els podem posar nom a cada un, almenys podem dir que tots els coneixem "de vista".

Si mantes voltes la caricatura deixa d'ésser un art per a convertir-se en una cosa barroera i encallada, els dibuixos de l'Opisso, plens d'una gràcia espontània, fan somriure amb simpatia, i fins els tipus caçats al vol pel

seu llapis entremaliat, són els primers d'admirar la mestria de l'artista.

A la Sala Parés hi ha una cinquantena de dibuixos, gairebé tots aquarellats, on es posen de relleu les qualitats de què hem parlat abans, i que estem segurs que tot Barcelona passarà a admirar.

BORIEL

Estanquera de Gràcia

Estanquera, l'estanquera
dels ulls negres com la móra,
la de la boca parlera,
la del somris que enamora...

La de la pell moreneta
i el cabell com la nit bruna,
la de la cintura estreta
i la barbata de pruna...

La de la figura airosa,
la dels llavions de grana,
la que porta al pit la glossa
de la poma jovençana.

Ets un llemí sens parella
que endolceix totes les coses;
per on passes, com la abella,
mil sentors deixes, meloses...

Quan aixeques tes parpelles,
al mig d'un fons de basarda,
una llum de meravelles
fa tremolar al qui esguarda.

I un imperi de bellesa
veu que damunt teu esclata,
on la illusió hi deixa presa
si el teu desdeny no li mata.

I re importa el mal aroma
dels tabacs d'avui en dia;
al més exigent el doma
sols la teva simpatia.

Aquell *caliquenyo*, suma
de tota dolenta espècia,
de tu, es creu qu'és, quan se'l fuma,
deliciosa regalèssia.

Aquells cigars, de metzines
que com una escombra cremen,
aquells paquets, tots polsines,
els mistos, que no s'encenen...

Tot plegat, de les mans teves,
li sembla un do de la glòria;
dels mals gustos, tu li lleves,
davant teu, tota memòria.

Ni recorda la justícia
que és un xic estrafolària
ni sent mica de malícia
per la infame Arrendatària.

Fins perquè el seu cap rodoli
lluny, ben lluny, de tal desgràcia
el destí et té en doble soli,
el d'estanquera de Gràcia.

Victor Canigó.

ESTAMPES BARCELONINES

El pessebre d'aquest any.

Capricis i paradoxes

JARDI ZOOLOGIC

L'empresonament a què són sotmesos els animals d'un jardí zoològic, els dona un aire de mandra i de fadiga, que els treu tota la gràcia dels seus moviments elàstics i esquiús. Al mateix temps, llurs plomatges brillants, perden la color, és tornen polsosos, com a ventalls d'època, tancats de molt de temps en les vitrines; llur pèl llustrós, sembla arnar-se, s'esgrogueix com el cabell de les dones, cremat per l'aigua oxigenada.

La civilització ha fet perdre a aquestes bèsties, la intel·ligència i el caràcter, com els intellectuals del nostre temps. Els ha fet també perdre la bellesa. Si els seus avantpassats, reis de l'aire o de la selva, els contemplant, restarien probablement avergonyits. Races que l'esclavitud ha fet esdevenir miserables, no ens podrà ara servir ni per estudiar els costums — bons costums, sens dubte, que encisarien als nostres moralistes — de llurs respectives i respectables famílies.

Aquest estudi es pot fer molt millor assegut en un recó d'un bar, d'un cabaret, d'un "music-hall" qualsevol. Hi veureu les mateixes espècies que a un jardí zoològic; però, almenys, en una llibertat relativa. Feu la prova. Asseieu-vos en un recó apartat. Contempleu les coses tan objectivament com pogueu. No deixeu que la voluptuositat us enterboleixi els sentits.

I bé: aquesta dona alta i fràgil, que entra embolcallada de sedes tornassolades, que té una testa minúscula, en la qual no hi cap altra idea que la de la vanitat del seu abillament, ¿no té tot l'aspecte magnífic d'un paó?

I aquesta altra, tan blanca, en el seu embolcall d'ermíni, amb l'alabastrina blancor, del seu rostre impassible, amb la blancor de les seves mans meravelloses, ¿no té tota la gràcia, tota l'elegància d'un signe, en el seu llac d'atzur? El mateix moviment del seu coll, en decantar-se per dir unes paraules a l'home canut que l'acompanya, ¿no és semblant al moviment del signe en amagar la menuda testa sota l'aigua per atrapar un cuc en un recó de llot?

Una música sobtada, potser, us farà canviar la decoració de la sala, descobrir altres espècies d'animals. Aquella parella que dansa una mena de xarleston o del que sigui, ella, ¿no sembla una ànec selvatge, i ell, un simi gesticulant? I els mateixos músics, amb les seves casaques vermelles, ¿no semblen gossets ensinistrats?

I aquesta dona de vestit cenyidíssim que li emmotlla les pinyes menudes dels pits i les anques estretes; que mira fixament, amb ulls triangulars; de pupil·les verdoses, ¿no és sinuosa, llisquent com una serp? Al seu entorn, els homes agafen un aire d'ocellets fascïnats.

I no és una pantera, aquesta altra que ens sotja asseguda en els seus flancs poderosos i elàstics, que té una boca sagnant, com si acabés de caçar, un cor al vol, i l'hagués triturat entre les dents?

En canvi, aquesta altra que entra, sense acostar-se als llocs on la llum és massa viva, potser per no mostrar tota la insolència del seu maquillatge exagerat; que mira inquietament a un lloc i a un altre, i que fuig, desficiosa, sense trobar, potser, el que cercava, ¿no té tota l'aparença del xacal?

I aquell home amb cap d'artista, que sacudeix la seva cabellera, amb orgull animal, ¿no pren l'aire trist i noble d'un pobre lleó engabiats?

I aquells nois que entren impetuosament, desbocats, ¿no tenen tot l'aspecte — encara que menys intelligent — d'uns cavalls de carreres?

I què? Nosaltres mateixos, isolats, darrera la copa d'una beguda absurda, els ulls molt oberts i el rostre molt pàl·lid, sense ningú que se'ns acosti, sense cap noia que ens somrigui, ¿no devem tenir l'aire d'un mussol?

DOMENEC GUANSE

Matí d'hivern a la Barceloneta

Matí d'hivern sereníssim, sol tebi, aire transparent, clars vivíssims que et fan no sentir el fred i donen alegria. Que n'és de diferent la Barceloneta que coneixia de tots els istius, a la que veig avui! No ho diríeu que és un tros, un bell tros, de nostra estimada Barcelona. Sembla talment un més dels molts que embelleixen la costa lleuantina.

El mar avui està quiet. Les seves clares aigües us permeten mirar el fons bon tros endins de les ones. Al seu costat, de cara el sol que escalfa dones de cara bruna, cusen les xarxes. Això vora el mar; carrers endintre és el

Què s'hi deu amagar darrera aquesta porta?

soroll del mall el qui governa. Les robes blaves, els braços nusos i els amples davantals de couro, es mouen amb rapidesa vora la fornall, i per dintre, les calderes que després daran força a les naus i locomotores que van a terres llunyes. Terres de llibertat, d'exili o de captiveri, segons el cor i la voluntat dels homes que hi arribin. Pau i treball. Pels carrers estrets i rectes, només hi veureu avui, aquells que tot l'any hi fan estada i els qui van a guanyar el pa de cada dia. No us atavalen avui, com a l'istiu, els crits dels "mantecaueros" ni el bullit de la gent que va a refrescar-se, a fer esport (?), no sentireu vora el mar, el tuf de carn suada, ni és fàcil que relisqueu amb un tros de síndria.

Dintre un pati he sentit els cants d'una donzella, sirena del mar nostre empresonada, diríeu, i quan he mirat pel reixat per contemplar-la, he vist la bella fent puntes al coixí sota el primer ametller florit d'aquest any. Les flors de l'ametller eren blanques i rosades, com les galtes de la formosa.

En una barca he anat mar endins. Com en un dibuix de reclam de qualsevol agència de viatges, es veia el Montseny tot blanc de neu. Mes era ja una neu groga i trista; no tenia la frescor i el rosat de la flor de l'ametller. La primera blancor tenia la pallidesa d'un hivern que s'acaba, i l'altre blancor, la vivesa d'una primavera que ja ve.

I el mall va enlaire, un cop i un altre, al compàs del desig de l'home. I les ones neixen i moren, una vegada i una altra, al compàs de la voluntat.

"Guia dramàtica de Barcelona"

Ja que sembla que s'ha posat de moda això de fer comèdies tenint per materials importants els gremis, les professions i els carrers de Barcelona, uns quants xicots "amants del Teatre Català", i als quals es indubtable que dins de cinquanta anys els faran homenatges cada dos per tres, s'han proposat publicar la "Guia dramàtica de Barcelona", per a completar la "Guia de Barcelona", d'En Merino i la "Guia nocturna".

De moment, han quedat registrats, degudament controlats, al registre de la Propietat Intel·lectual, segons ens diuen, els següents títols:

- "La modisteta del carrer d'Aribau".
- "La mecanògrafa del Banc de Rubí".
- "La dependenta d'"El Siglo".
- "La model del Passeig de Gràcia".
- "La minyona de la Plaça de Catalunya".
- "El cambrer de la Maison Dorée".
- "El dependent del carrer de la Boqueria".
- "La llevadora del carrer d'Entença".
- "La safareigera del carrer de Villarroel".
- "El burgès del barri de Ribera".
- "La noia de Gràcia".
- "La manicura de l'Hotel de la Rambla".
- "El paleta del Poble Sec".
- "La taquillera del Magnífic-Cinema".
- "La "curandera" de Sant Adrià del Besòs".
- "La telefonista sense feina, natural de Badalona".

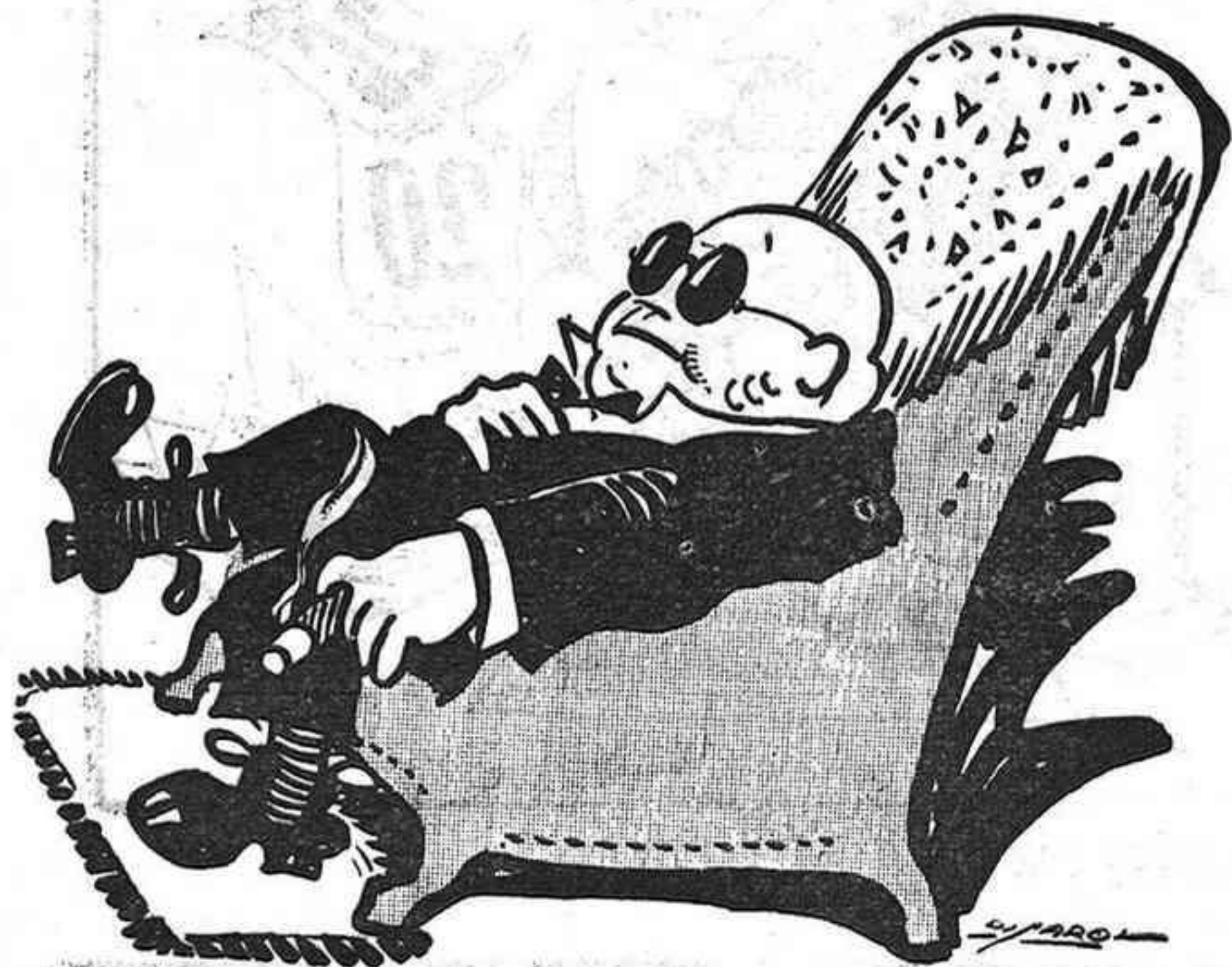
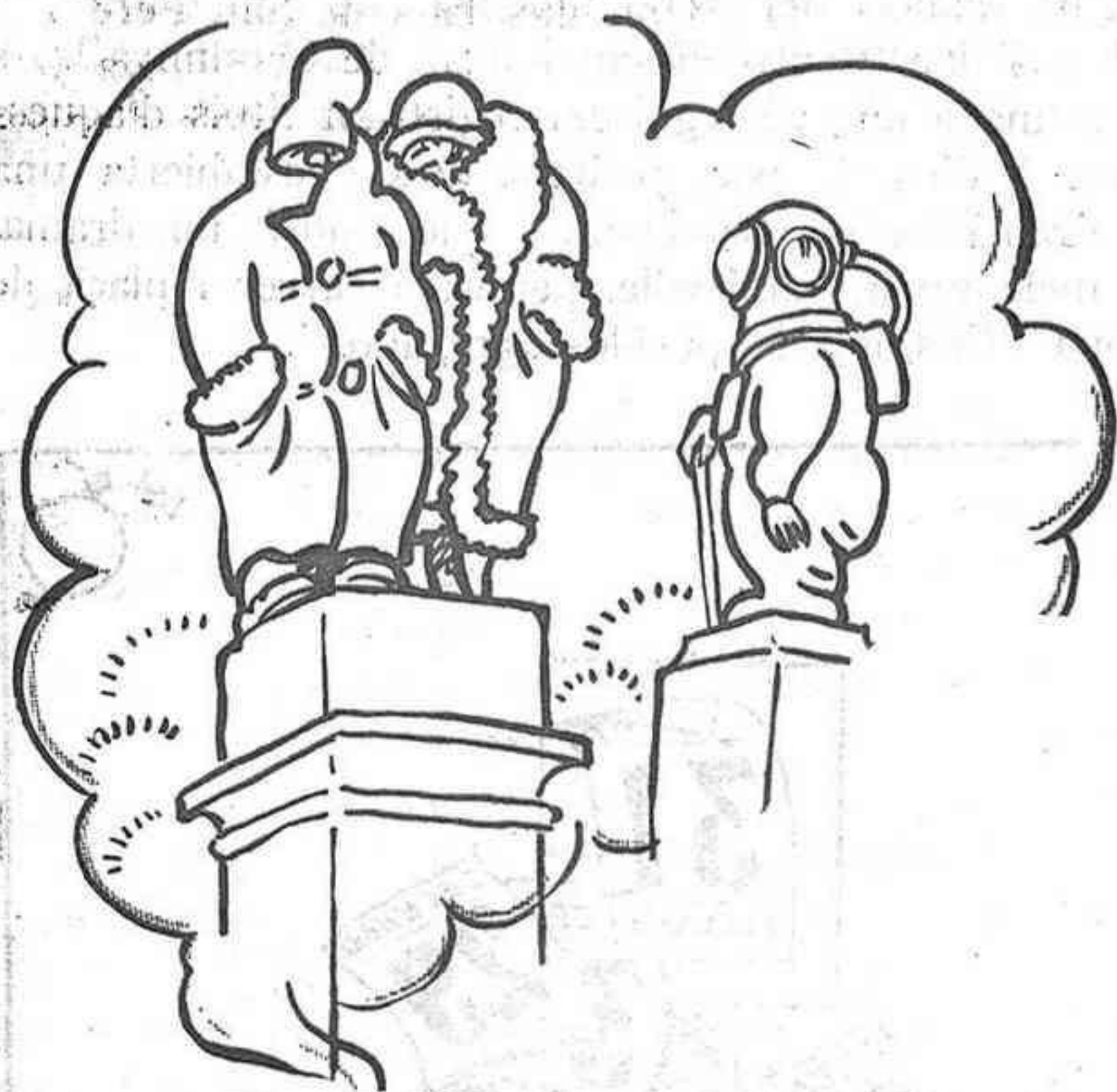

LA CAIGUDA DE LA FULLA

MENU DE CIRCUMSTANCIES

—Com el faig, senyor Samitier, aquest any?
Fes-lo amb carbassa.

MORALITAT BEN ENTESA

Per a mi ja estan bé com estan, però per als altres haurien d'anar vestides així

Refransys adobats

Amants que som dels aforismes i proverbis, car ells són quelcom així com el ciment bàsic de les columnes del temple de Minerva, que era una deessa que es vanava de tenir unes bones columnes, volem ara palesar aquesta admiració que ens fa rau-rau de vegades, provant d'arrodonir-los, de posar-hi un suquet de picada i all-i-oli, en un mot, fer-los més modernitzats seguint la moda que ens mou a tots, per a què els que no puguin o no vulguin arribar-se fins al citat temple, almenys es facin càrrec del ciment que el sosté.

Per altra banda, creiem que els mateixos autors desconeguts dels aforismes, als quals retem, des d'ací, el nostre homenatge de post-guerra, ens ho hauran d'agrair des del retir on moren, més descansats que nosaltres, ben segur, sobretot aquell que va deixar escrit allò de "no hi ha res ben adobat, si no és ben espatllat".

Així, doncs, nosaltres, complidors, procurarem espatllar-ho tot força i bé, per a què surti el més ben adobat possible el propòsit que oferim com a mostres sense valor: heus ací:

"Qui no adoba la gotera, ha de fer casa sencera",
si no té diners, però, no la fa de cap manera.

LLUÍS RAMÍREZ CARULLA

Montmartre del meu cor

Per a l'estranger que circula per París, guiat per una agència de turisme, Montmartre es compon d'un seguit de barracons en els quals els comerciants més heteròclits se les pensen totes per fer una fortuneta, en espera, com sembla, del jorn benaurat que podran abandonar la barriada per retirar-se al seu país natal.

Per la dama que compra estampes beneïdes als venedors de quincalla religiosa del *Sacré-Coeur*, el turó de Montmartre és com una muntanya sagrada que representa una conquesta del cel sobre la Sodoma moderna que l'envolta.

Pels aburgesats, és encisadora i terrible alhora. Encisadora, per les dones que hi pullulen; terrible, pels joves sense fe ni escrúpols, les orgies dels quals són apropiades per atreure la maledicció de la gent honrada.

El Montmartre veritable, el dels artistes, venia a ésser, temps passats, com un poblet ple de calma, molt tranquil, molt provincià, que datava de l'Edad Mitjana. Aquest Montmartre, però, ha desaparegut. Montmartre no ha sucumbit a un llarg esfondrament, a una lenta agonia que cada jorn l'afebrís una mica més, augmentant el silenci dels carrers estrets i torts, en els quals l'herba hi creixia per entre els adoquins. No ha mort tampoc, perquè les velles parets es llataressin, inclinant-se, inquitadores, com si volguessin caure per reposar eternament. Molt al contrari. Una terrible lepra s'ha aferrissat sobre seu i ha anat rosegant-la, disminuint-la, fins no deixar-ne quasi rastre. Ha sentit l'escomesa dels enemics que no perdonen mai, ha aguantat les embranzides dels homes acabalats i dels arquitectes oficials, els quals, s'havien dit que allà dalt hi havien terrenys que podien ésser explotats, que hi havia diners a guanyar, i és per això que li declararen una guerra impiadosa.

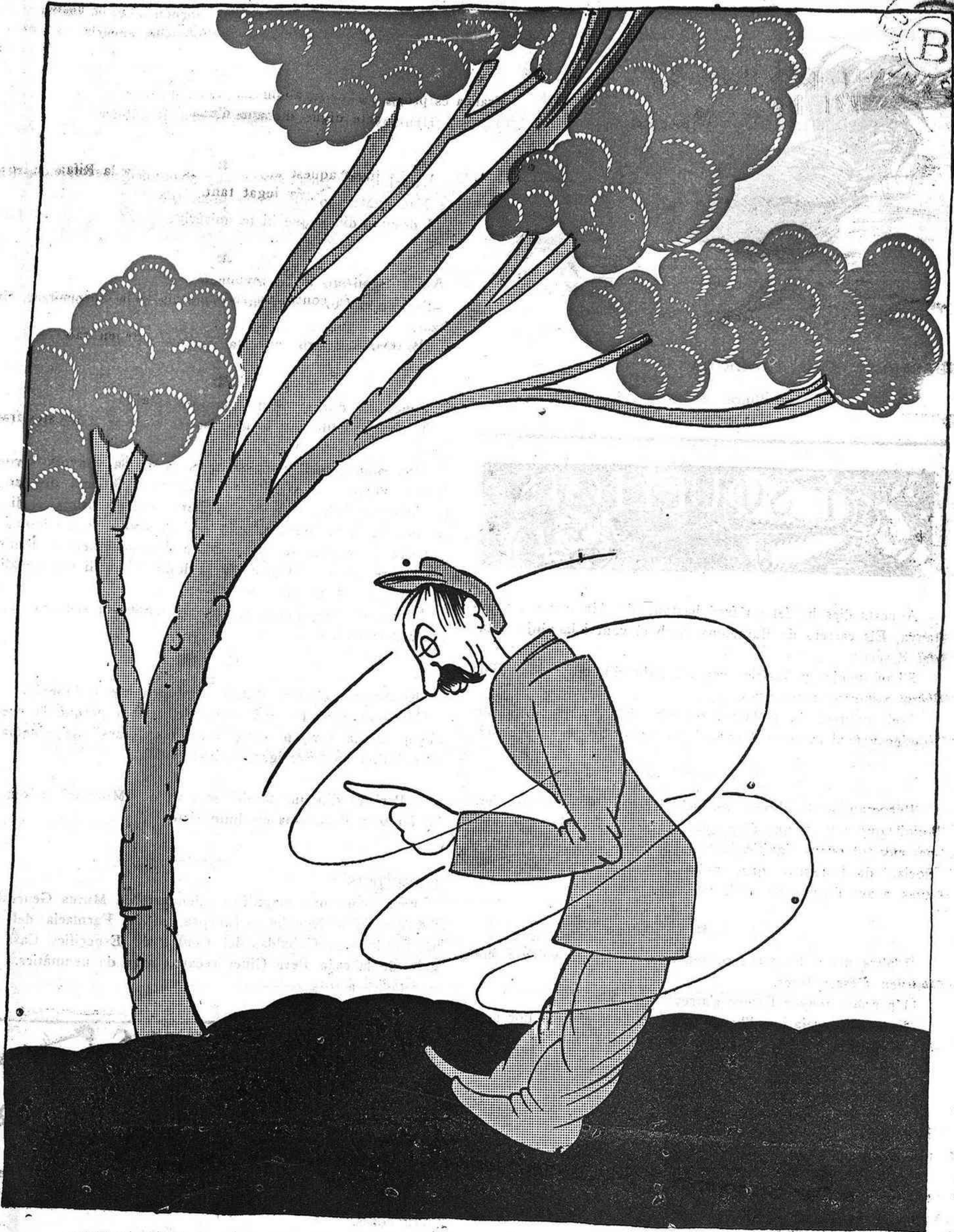
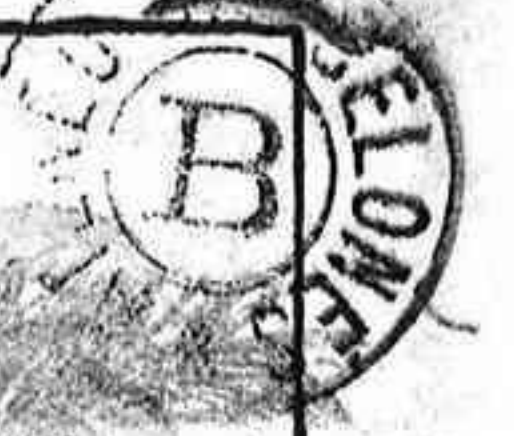
Ara s'hi aixequen cases altives, i allà on no han pogut construir casernes monumentals, hi han plantat arbres oficials de jardí públic, han tirat per terra tot el que recordava l'època brillant. Els que varen néixer allà dalt i jugaren per les escales dels carrers drets com una paret, no arribaran a comprendre mai l'encís del país en el qual han nascut.

I els que, com jo, han passejat, per aquells carrers reposats, els seus dies venturosos i d'aventura, per damunt de tots els benestars i gaudis que una vida blana pugui depurar, no podran oblidar mai el vell Montmartre, com d'una part integrant de llurs ànimes forjades en mig d'aquella vida esventada i alligonadora.

Per això no em puc estar de repassar els records que servo del Montmartre d'antany, del genuí, i de transcriure'ls, freturós de sentir, en llegir-los, quelcom embriagador que em deixondevi a un estat de remembrança i que em simuli que visc de nou aquells temps que no tornaran més.

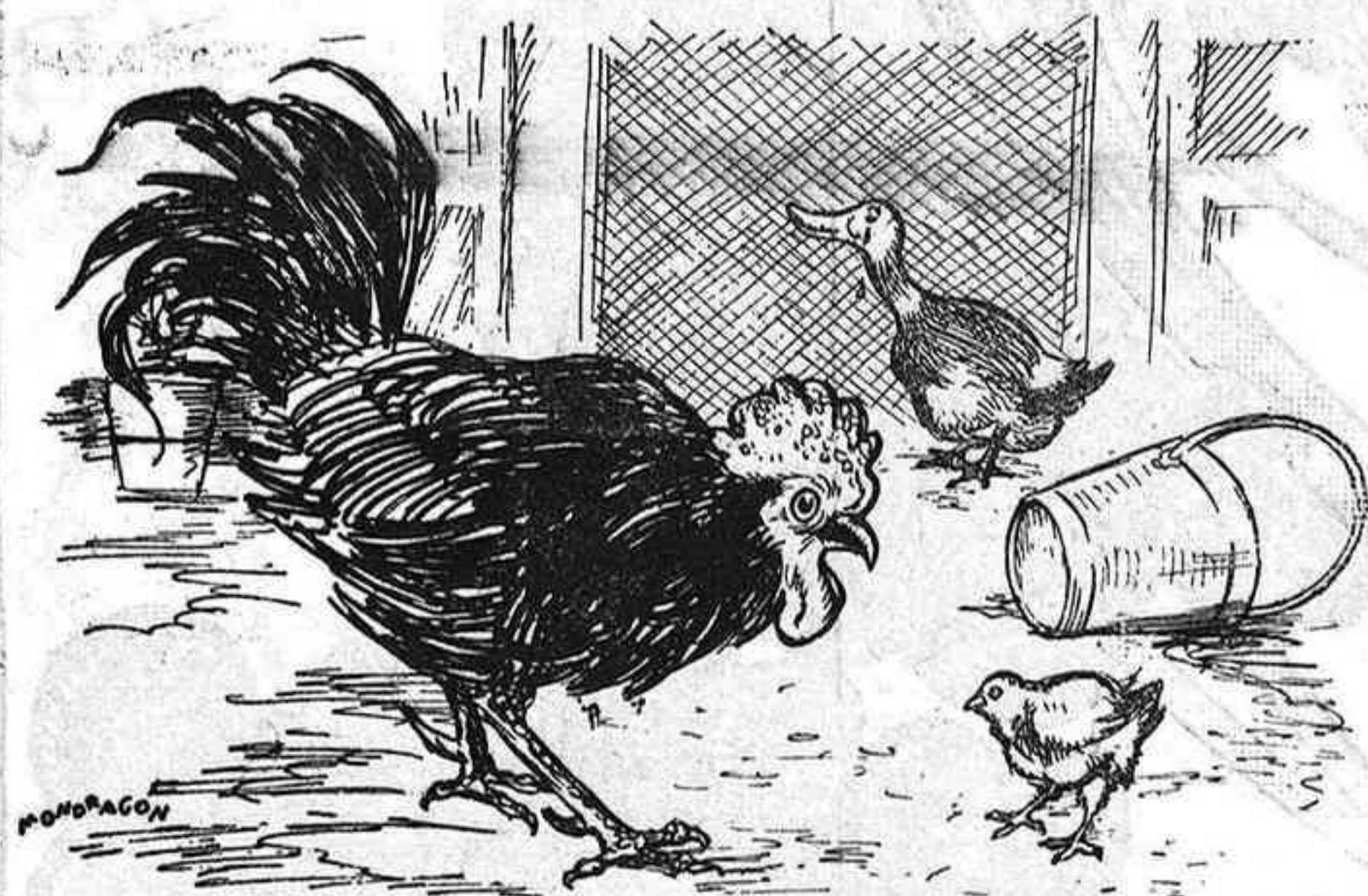
VELL FAUNE

París

FILOSOFIA

Al cos se li ha de portar sempre la contra. Que
et demana aigua? Dona-li vi! Que et demana vi!
Dona-n'hi que contradir-lo sempre és dolent.

DESPRES DE LA TRAGEDIA

—Tu t'has lliurat per jove i jo per vell.

Aquests dies ha fet un fred bastant viu. Ha nevat a muntanya. Els carrers de Barcelona, amb el vent i la pluja, estaven deserts.

S'han menjat pollastres, capons, galls dindis, torrons. S'ha begut xampany a tot drap.

I els pobres? Ja us heu recordat dels pobres. Dels que es glaçaven al carrer i a casa, i no tenien un pa a la post?

¶

Recomanem als obrers, als treballadors, als homes d'esfera humil, que són els qui, d'un quan temps ençà, més es preocupen per tot quant significa cultura, la lectura de "El contracte Social" de Rousseau, que, traduït i prologat per Ramón Vinyes, acaba de posar-se a la venda.

¶

L'altre dia a Romea representaven una obra valenta, com haurien d'ésser totes.

Un pobre senyor Esteve s'atreu a protestar.

Es que es creia que l'haver pagat la butaca dóna lloc a ésser ximple?

¶

A Londres s'han venut cinquanta sis lletres autògrafes de Franklin. I s'han comprat per vuit mil duescentes lliures esterlines.

Londres, que és una de les ciutats del món on la misèria és més espantosa, per comptes d'adquirir aquestes lletres, per comptes de llençar els diners, ¿no valdria més que procurés remeiar tanta misèria?

¶

Llegim en un diari: ¿Ha estat detingut un ministre belga acusat d'estafa?"

Tot podria ésser!

A París els "camelots du roi" tornen a fer la bèstia. Què passa? Es que potser l'alfals s'ha encarit?

¶

França es proposa abolir la pena de mort. Heu-vos ací un acte digne d'una República.

¶

Barcelona ha jugat aquest any 30.021.000 pessetes a la Rifa de Nadal. Mai no s'hi havia jugat tant. I després diuen que hi ha misèria!

¶

A l'Afganistan hi ha revolució. Sembla que és contra un rei que els volia europeïtzar, civilitzar.

Els revolucionaris, aquesta vegada, no tenen raó.

¶

Tenen les dones "dret a la guillotina"?

Vet ací un tema que és d'actualitat entre les feministes franceses.

Una opinió ben interessant és la de la senyora Yvonne Netter, advocat dels tribunals francesos. Afirma que no és partidària de la pena de mort. "Però ja que existeix — diu — cal que s'apliqui, sigui el que sigui el sexe dels condemnats."

Fóra — afegeix — comprendre ben malament el feminisme creure que es vol protegir la dona evitant-li una penalitat, sigui forta o lleugera."

Ningú no dirà que el feminisme d'aquesta senyora, no sigui conseqüent.

¶

Es diu que el pare Vallet s'embarca cap a Amèrica.

No serà cert. Es una mena de reclam perquè la premsa s'ocupi de la seva persona. Com les "stars" del cinema, el pare Vallet no es resigna a viure oblidat.

...Però es diu que també se'n va la "Monyos". ¿Com ens ho farem a Barcelona els humoristes?

—:—:—

OBSEQUIS

Hem rebut uns magnífics calendaris de Mutua General de Seguros, dels Xocolates Juncosa, de la Farmacia del Globo Punsoda y Gabalda, del Centre de Especifics Casa Segalà, de la casa Pere Giner recauutatge de neumàtics.

Gràcies a tots.

R. D. J.: Ben versificat, però massa trist.

F. G.: Vostè té condicions, però el dibuix encara no és publicable. Segueixi treballant i no es desanimi, que vostè farà coses.

J. de M.: La censura no ho deixaria passar.

Ll. R. C. Va Fa: No, senyor. Massa groller. Va al cove.

J. A. M.: Anirà.

Tatis: Massa llarg i massa tard.

AVIS

La setmana que ve

Número Extraordinari

L'Esquella de la Torratxa

ANY 1929

Esplèndida Il·lustració dels més notables artistes

Text escollit dels nostres millors literats

COL·LECCIÓ D'OBRES SELECTES
VOLUM II

CONTRACTE SOCIAL

Per J. J. ROUSSEAU

Versió catalana i pròleg de

RAMON VINYES

Preu: Ptas. 2'50

**ESCENES DE LA
VIDA BOHÈMIA**

per E. Murger

Versió catalana de ELLUELLES

Pròleg de SANTIAGO RUSIÑOL

Volum 1.º de la Col·lecció d'obres selectes

Preu: Ptes. 2'50

Pere Coromines

OBRA NOVA

Pessetes 4

PIGMALIÓ

Acaba de sortir. Domènec de Bellmunt. Novetat

LES BANYES DEL TIBIDABO

TAPES PER REL·LIGAR

L'Esquella de la Torratxa

Tapes soles. Ptes. 5

Tapes i relligat " 7

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, rementent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, fianca de ports. No responem d'extravios si no es remet, més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorga rebaixes.

MONDRAGON

UN REI D'ORIENT DESORIENTAT

—Ja hem arribat a Betlem?
—No, majestat, som a la Rambla, davant del Segle.